

STRATEGIE TVORBY SPME METODY

I. OPTIMALIZACE

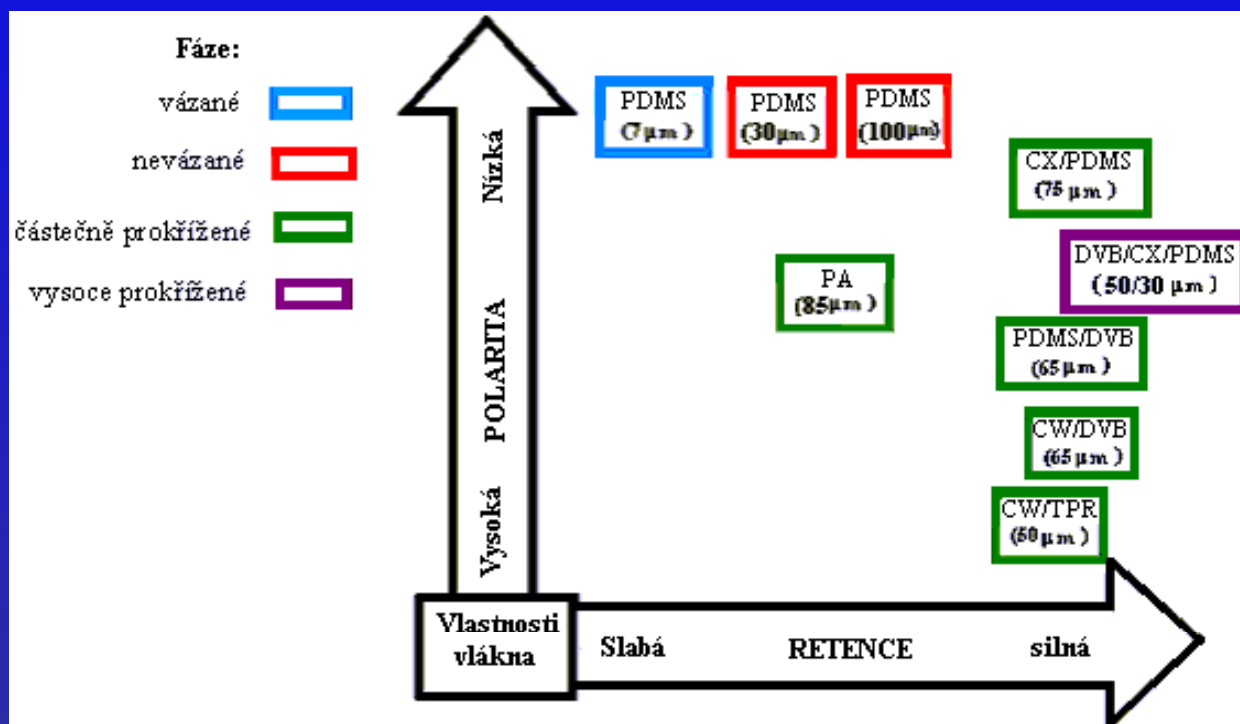
1. **Volba stacionární fáze** (polarita, tloušťka)
2. **Podmínky sorpce** (extrakční mód, úprava vzorku, poloha vlákna, teplota, doba, míchání)
3. **Podmínky desorpce** (umístění vlákna, teplota, délka; typ a objem rozpouštědla, statická X dynamická)

II. CHARAKTERIZACE METODY

1. **Opakovatelnost**
2. **Lineární rozsah**
3. **Limit detekce**
4. **Způsob kvantifikace**

I. OPTIMALIZACE SPME METODY

a) POLARITA

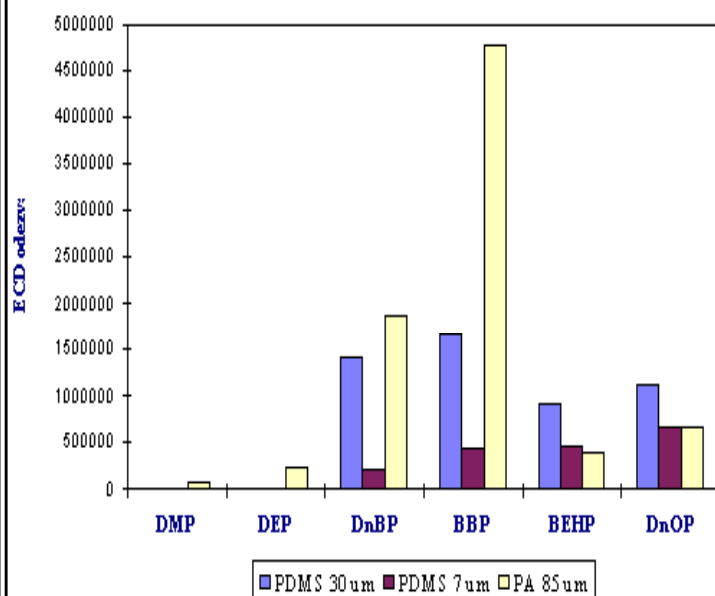

Kateřina HOLADOVÁ, 6. Seminář o SPME, 23.1 2004, VŠCHT Praha

I. OPTIMALIZACE SPME METODY

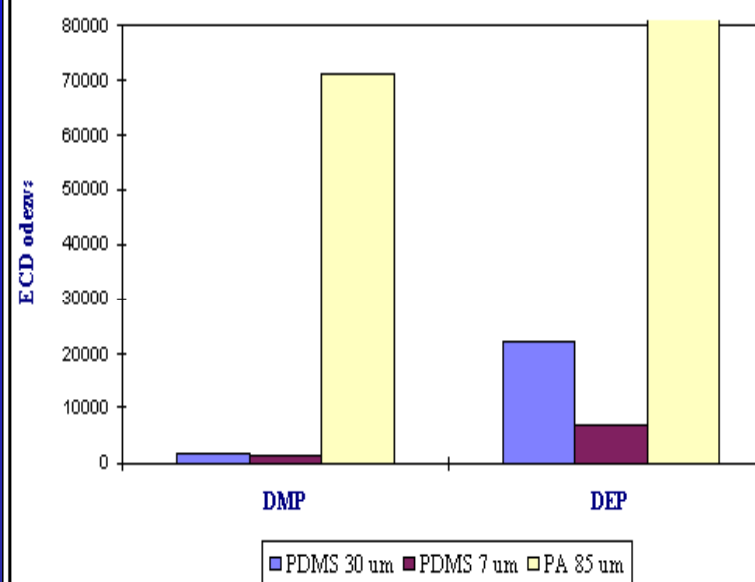
Množství PAEs extrahované různými SPME
vlákny.

(20 min sorpce, míchání, 66 °C)

Množství DMP a DEP extrahované různými
SPME vlákny.

(20 min sorpce, míchání, 66 °C)

I. OPTIMALIZACE SPME METODY

1. VOLBA STACIONÁRNÍ FÁZE

POLARITA ANALYTU » POLARITA STACIONÁRNÍ FÁZE

MALÉ MOLEKULY ($M_R = 60 - 90$)

- sorpci ovlivňuje spíše typ sorpce (AD x AB) a velikost pórů
- nejlepší CX, DVB/CX, PDMS/DVB

STŘEDNĚ VELKÉ MOLEKULY ($M_R = 90 - 500$)

- důležitý tvar (substituenty) a velikost molekuly

Výhoda použití polárního vlákna se projeví u polárních analytů
s $M_R > 90$

I. OPTIMALIZACE SPME METODY

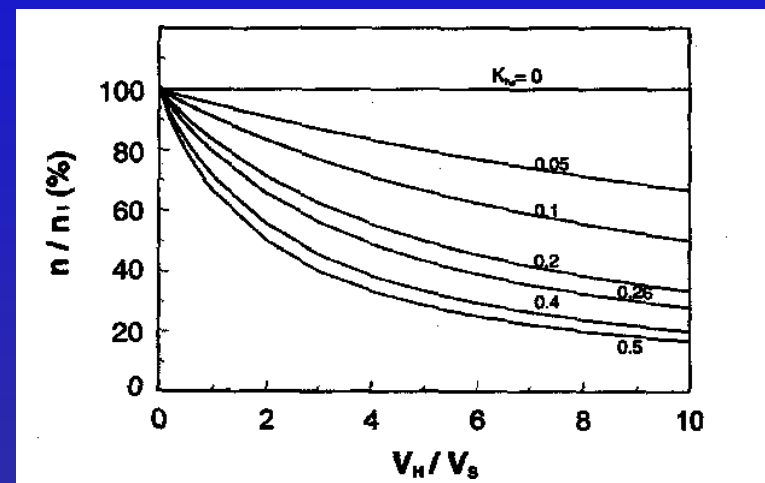
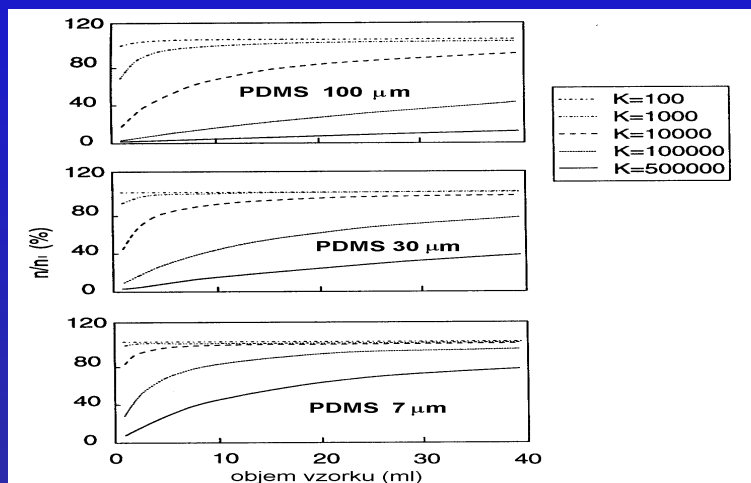
2. PODMÍNKY SORPCE

a) ÚPRAVA VZORKU - objem, navážka

- **Objem** - výrazný vliv na citlivost (malé objemy)

Přímá extrakce

H-S extrakce

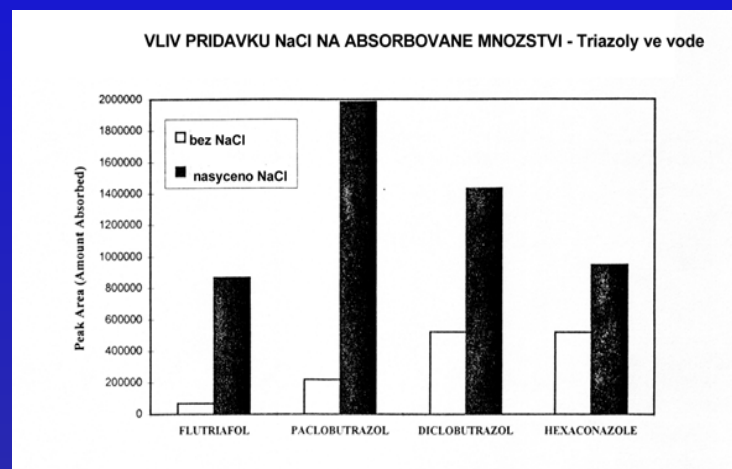
(J.Pawliszyn: *SPME: Theory and practice.*, Wiley-VCH, Inc., NY 1997, ISBN 0-471-19034-9)

Kateřina HOLADOVÁ, 6. Seminář o SPME, 23.1 2004, VŠCHT Praha

a) ÚPRAVA VZORKU - modifikace matrice

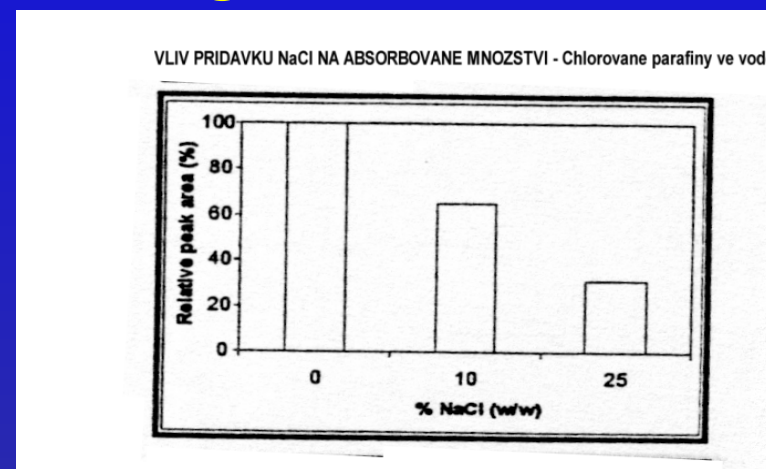
- **Přídavek solí** – vysolení **X** vnesení nečistot, sekundární kontaminace, poškození vlákna

Pozitivní vliv NaCl

(S.J. Crook: Residue analysis of four triazole fungicides by automated SPME, Zeneca Agrochemicals, UK)

Negativní vliv NaCl

(P. Castelas a kol.: SPME_GC for the analysis of short-chain chlorinated paraffins in water samples, Extech 2001, Barcelona)

a) ÚPRAVA VZORKU - modifikace matrice -přídavek solí

- **Pozitivní vliv:** neutrální molekuly – snížení rozpustnosti
- **Negativní vliv:** ionizované analyty – zvýšení iontové síly zvyšuje počet ionizovaných molekul oproti neutrálním – preferují roztok – **kombinace úpravy pH a vysolení**

Zvýšení sorbovaného množství fenolů z odpadních vod - PA

(K.D.Bucholz aj.Pawliszyn: Anal. Chem.1994, 66, 160-167)

SLOUČENINA	pH 2	vysolení	pH 2 + vysolení	pK_A
<i>fenol</i>	0,9 x	5,5 x	6,0 x	9,89
<i>2,4-dinitrofenol</i>	10,1 x	0,2 x	16,8 x	4,09
<i>pentachlorfenol</i>	1,4 x	0,2 x	1,1 x	4,74

Kateřina HOLADOVÁ, 6. Seminář o SPME, 23.1 2004, VŠCHT Praha

a) **ÚPRAVA VZORKU** - modifikace matrice -přídavek solí
Poškození vlákna 65 μm CWX/DVB - 30 % NaCl ve vodě

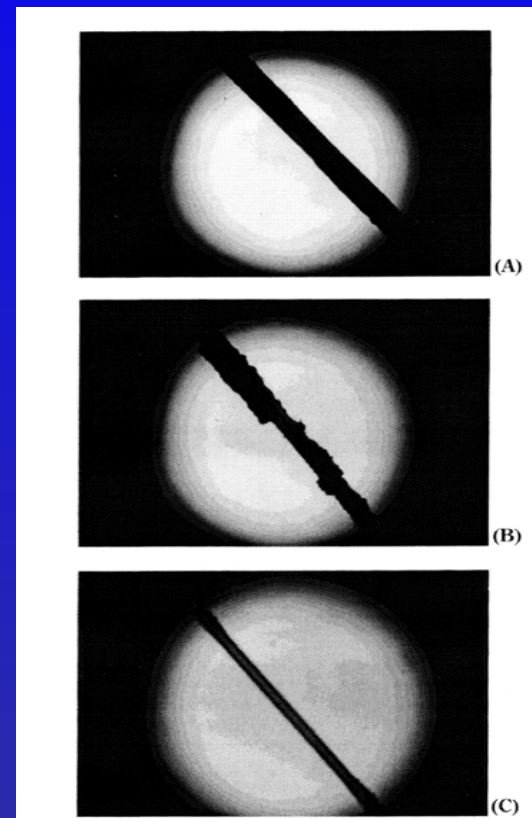
A...nové

B...6 extrakcí

C...15 extrakcí

limit 10 % NaCl
(100 extrakcí)

(F.Hernandez a kol.: Use of SPME for the Quantitative Determination of Herbicides in Soil and Water Samples, Anal.Chem 2000, Vol.72, No.10, 2313-2322)

a) ÚPRAVA VZORKU - modifikace matrice

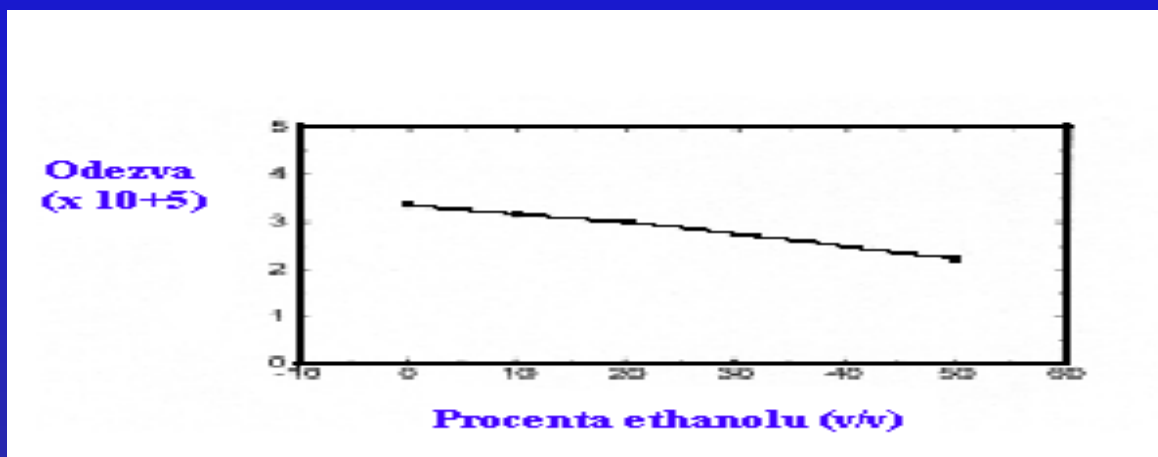
- **Vliv rozpouštědel** – $\uparrow$ rozpustnost $\Rightarrow$ $\downarrow$ K $\Rightarrow$ $\downarrow$ výtěžek

DŮVODY: - analýza alkoholických nápojů

- analýza extraktů pevných vzorků

- přidavek standardů v rozpouštědlech

VLIV ETHANOLU: extrakce trans-resveratrolu z vody

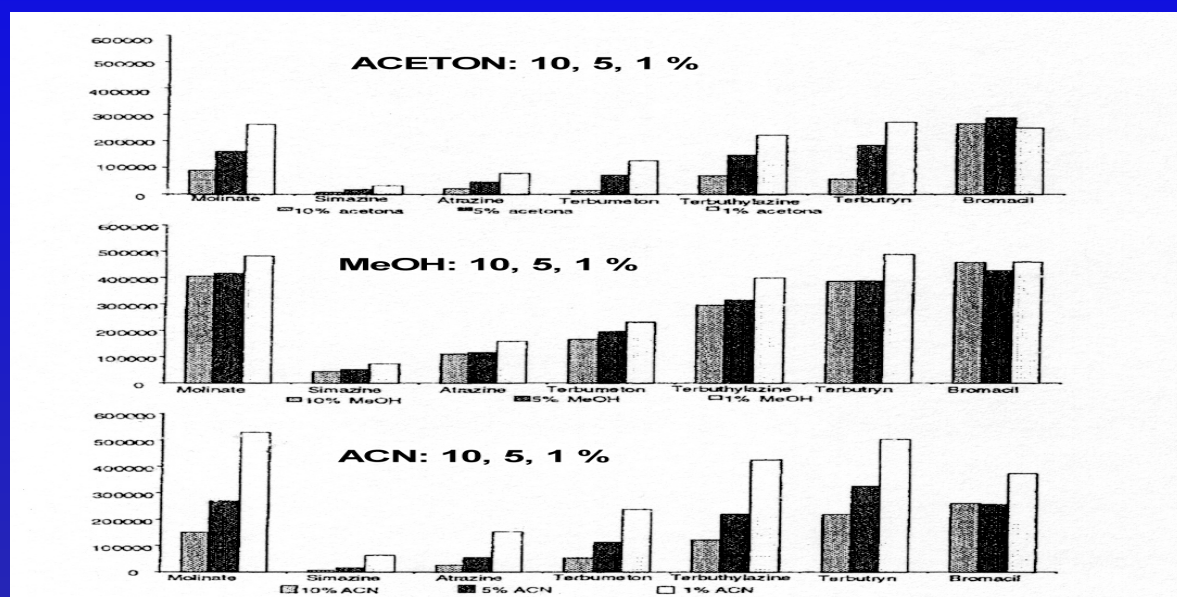
$\Rightarrow$ **do 20 % příliš neovlivňuje extrakci analytu**

(T.Luan a kol.: Analytica Chimica Acta 424 (2000) 19-25)

a) ÚPRAVA VZORKU - modifikace matrice

• Vliv rozpouštědel - ACETONITRIL, MeOH, ACETON

Extrakce triazinů z extraktů půdy (F.Hernandez a kol.:Anal.Chem.2000, 72, 2313)

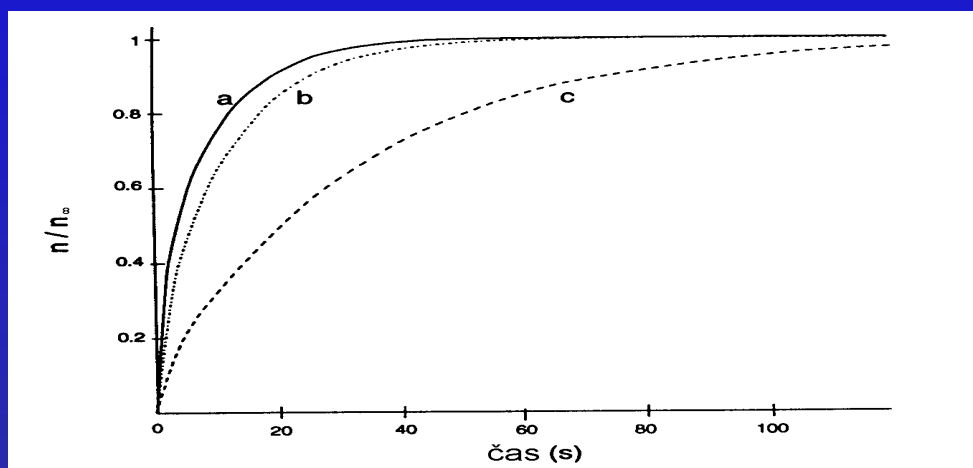

⇒ všechna rozpouštědla **max. do 1%**

ACETON: nejnižší výtěžky, + **ACN:** největší rozdíly mezi %
METHANOL: nejmenší negativní vliv

b) MÍCHÁNÍ - magnetické, sonikace, vibrace jehly (vialky)

- **H-S SPME - těkavé analyty** – nemá výrazný vliv
  - méně těkavé analyty – rychlejší transport
- **DI SPME** – rychlejší transport

- a) dokonale
- b) dobře
- c) špatně míchaný roztok

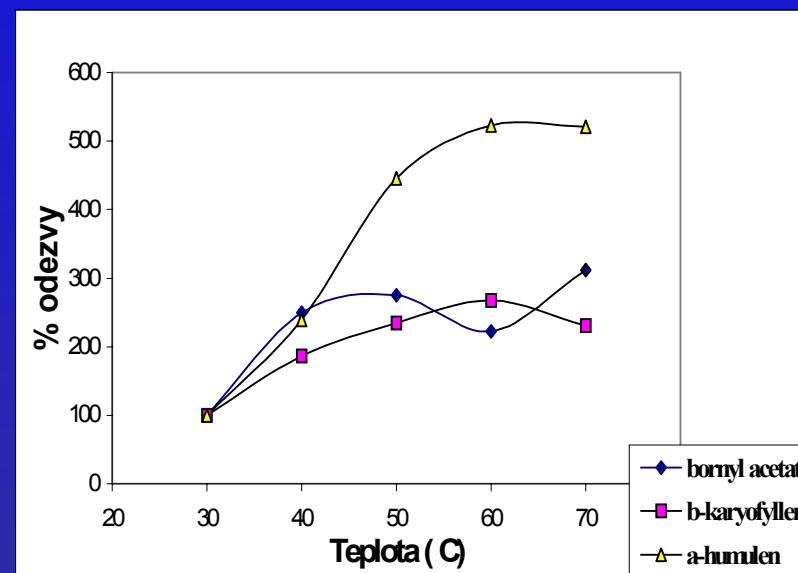
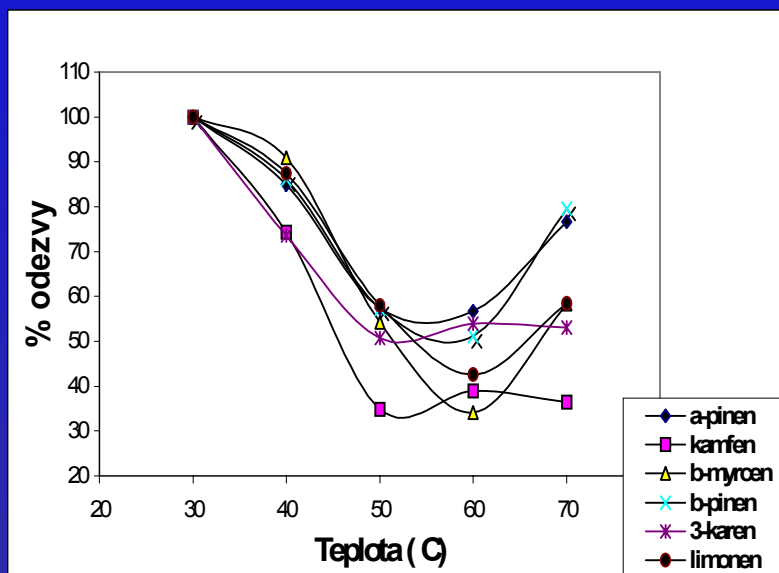
(J.Pawliszyn: *SPME: Theory and practice*, Wiley-VCH, Inc., NY 1997, ISBN 0-471-19034-9)

c) TEPLOTA SORPCE

$\uparrow T \Rightarrow \uparrow$ difúze k vláknu, $\downarrow$ zadrž analytu s. f.

x POVAHA ANALYTU

H-S stanovení terpenů v kůře jehličnanů

Kateřina HOLADOVÁ, 6. Seminář o SPME, 23.1 2004, VŠCHT Praha

d) DOBA SORPCE

ROVNOVÁHA – max. citlivost, dobrá opakovatelnost

X

- často z praktického hlediska nepoužitelné

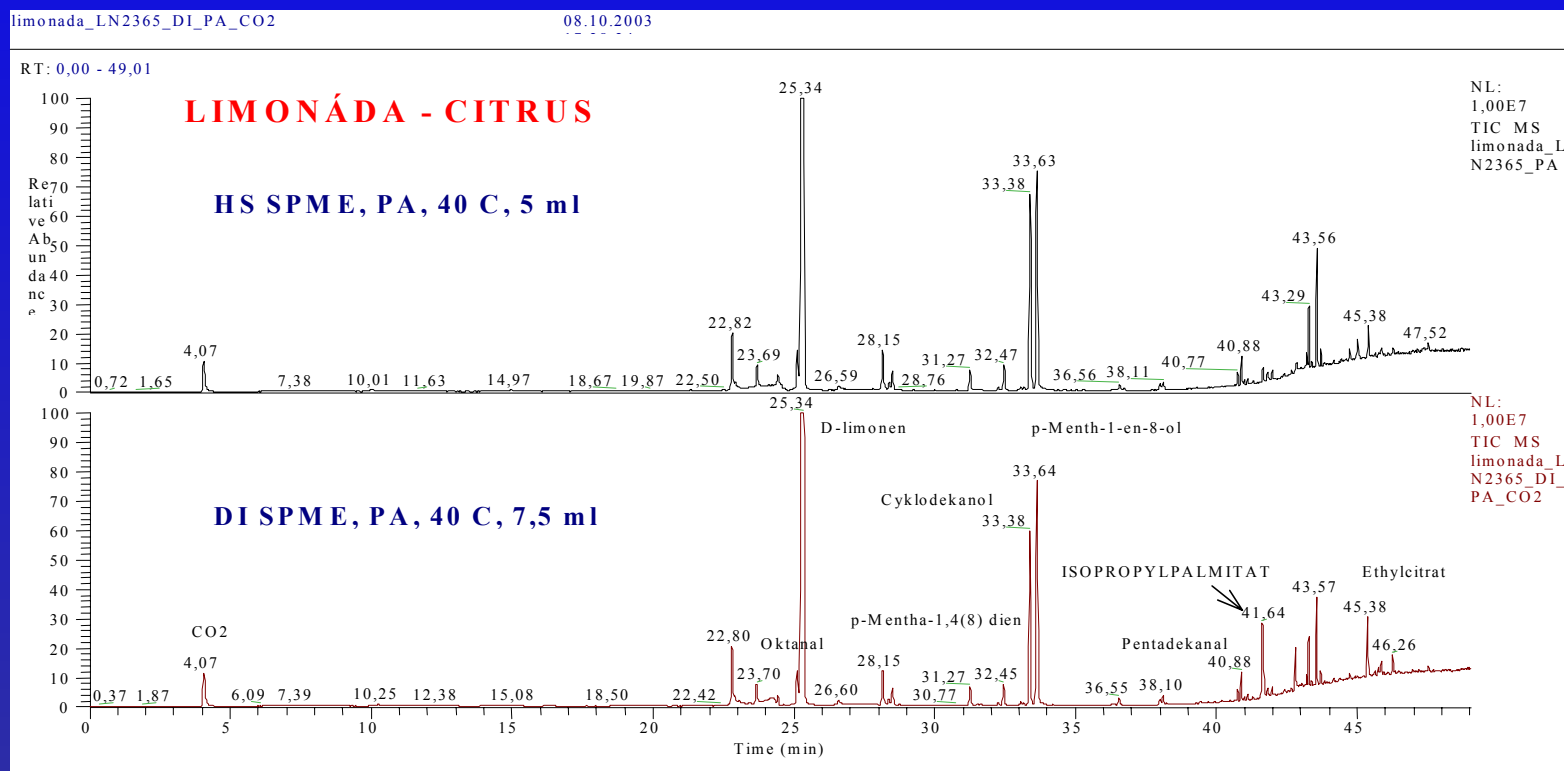
e) POLOHA VLÁKNA PŘI VZORKOVÁNÍ

f) TYP NÁDOBKY A UZÁVĚRU (tvar septa)

g) EXTRAKČNÍ MÓD H-S x DI: povaha matrice a analytu

g) EXTRAKČNÍ MÓD H-S x DI: povaha matrice a analytu

CITLIVOST, INFORMACE O SLOŽENÍ VZORKU

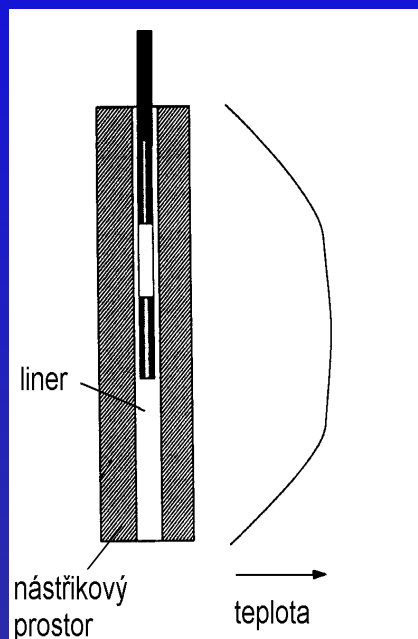
Kateřina HOLADOVÁ, 6. Seminář o SPME, 23.1 2004, VŠCHT Praha

I. OPTIMALIZACE SPME METODY

2. PODMÍNKY DESORPCE

a) POLOHA VLÁKNA V NÁSTŘIKOVÉM PROSTORU

% desorbovaného analytu, PDMS 30

Pozice	DMP	DEP	DnBP	BBP	BEHP	DnOP
2.5	108	99	51	34	4	2
3.0	100	100	100	100	100	100
3.5	122	106	96	87	73	12

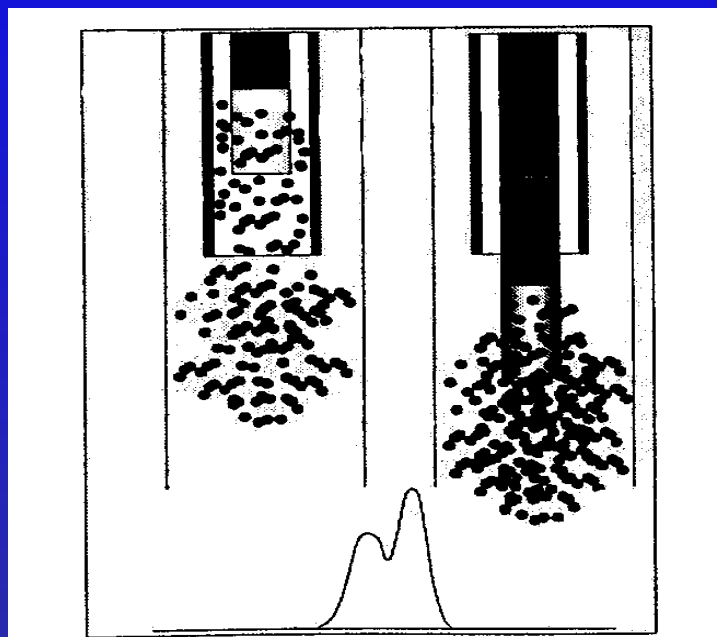
(J.Pawliszyn: *SPME: Theory and practice*, Wiley-VCH, Inc., NY 1997, ISBN 0-471-19034-9)

Kateřina HOLADOVÁ, 6. Seminář o SPME, 23.1 2004, VŠCHT Praha

I. OPTIMALIZACE SPME METODY

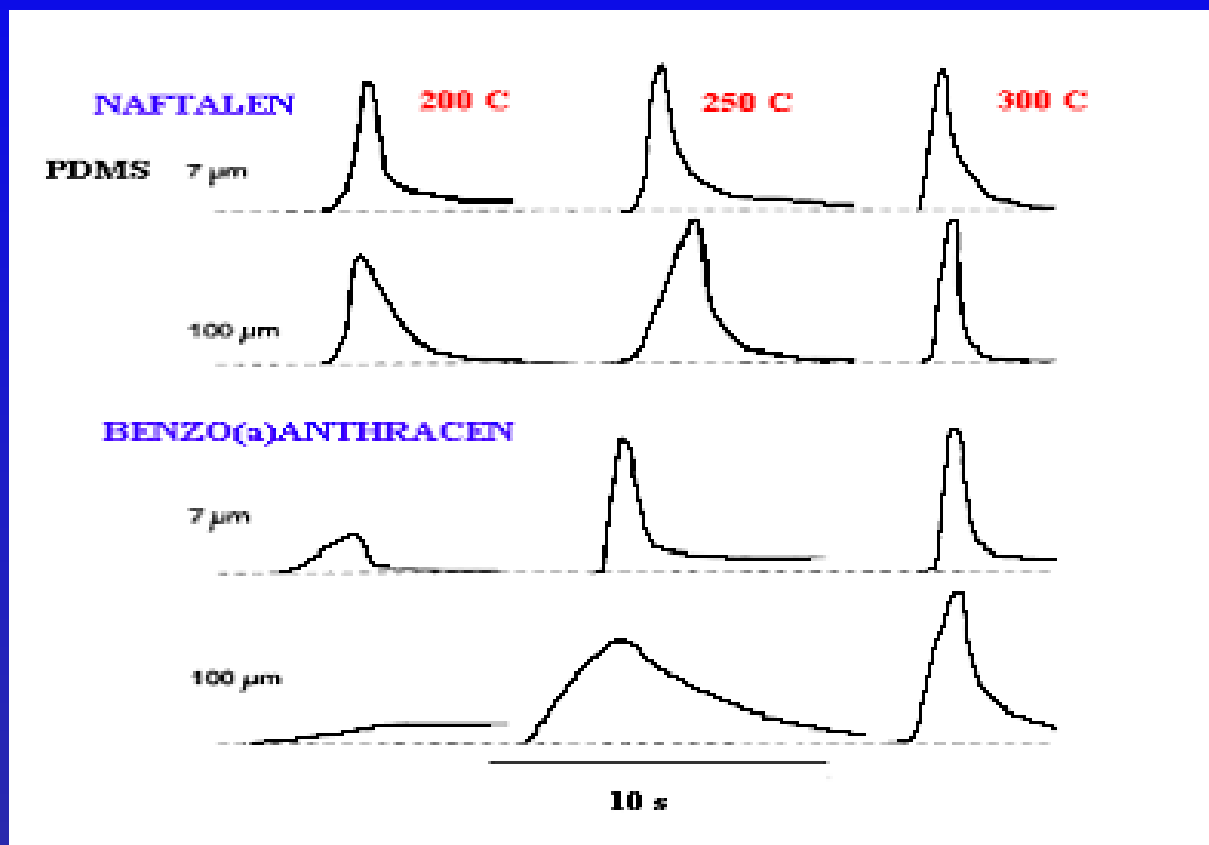
2. PODMÍNKY DESORPCE

b) RYCHLOST VYSUNUTÍ VLÁKNA

(J.Pawliszyn: SPME Theory and Applications, Course Notes, 2003)

c) DESORPČNÍ TEPLOTA - kvantitativně a rychle

(J.J. Lagenfeld a kol.: *J. Chromatogr.A*, 740, 139 (1996))

Kateřina HOLADOVÁ, 6. Seminář o SPME, 23.1 2004, VŠCHT Praha

d) DÉLKA DESORPCE – souvisí s teplotou

- CARRY-OVER EFEKT**

PDMS 30, % analytu desorbovaného z vlákna při „blank“ analýze (100 % = desorpce po sorpci vzorku)

t (min)*	DMP	DEP	DnBP	BBP	BEHP	DnOP
5	0	0	10	0	41	40
30	0	0	23	2	31	32
50	0	0	1	1	3	7

* t (min)...doba pobytu vlákna v injektoru po 5 min desorpční periodě

d) DÉLKA DESORPCE – 5, 1, 0.5, 0.2 min

- **OVLIVNĚNÍ CHROMATOGRRAFIE (symetrie, šířka píku)**

Terpenické látky v jehličí Smrku ztepilého

Vzorek: 3.5 g větvíček

Extrakce: 25 °C, 20 min

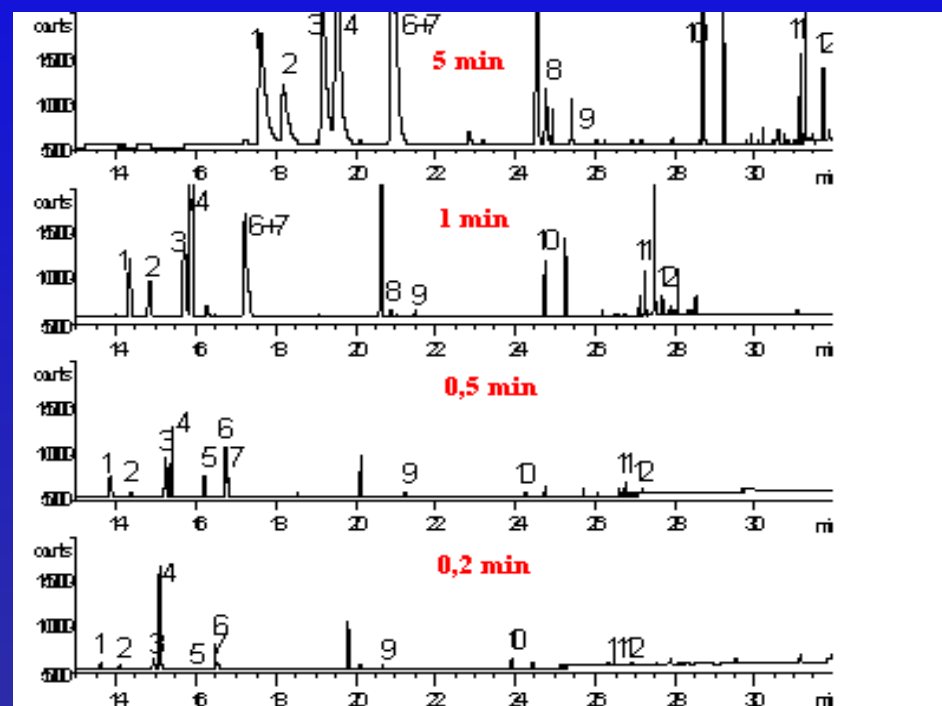
PDMS 100 μm

GC/FID, DB-5MS

990 μl liner

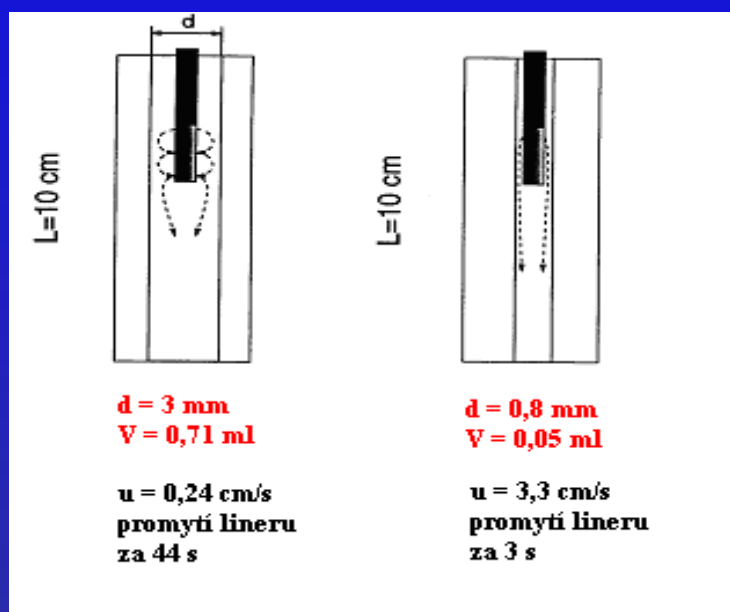

1 minuta

e) OBJEM GC LINERU

- RYCHLOST A ÚČINNOST DESORPCE
- OVLIVNĚNÍ CHROMATOGRRAFIE
- MINIMALIZACE ZTRÁT

(J.Pawliszyn: *SPME: Theory and practice*, Wiley-VCH, Inc., NY 1997, ISBN 0-471-19034-9)

Kateřina HOLADOVÁ, 6. Seminář o SPME, 23.1 2004, VŠCHT Praha

- e) **OBJEM GC LINERU - 990, 250 μ l**
- f) **TYP GC KOLONY - DB-5MS (60m x 0.25mm x 0.25 μ m)**
- HP-VOC (60m x 0.2mm x 1.1 μ m)

Terpeny v jehličí

Vzorek: 3.5 g větviček

Extrakce: 25 °C, 20 min

PDMS/DVB

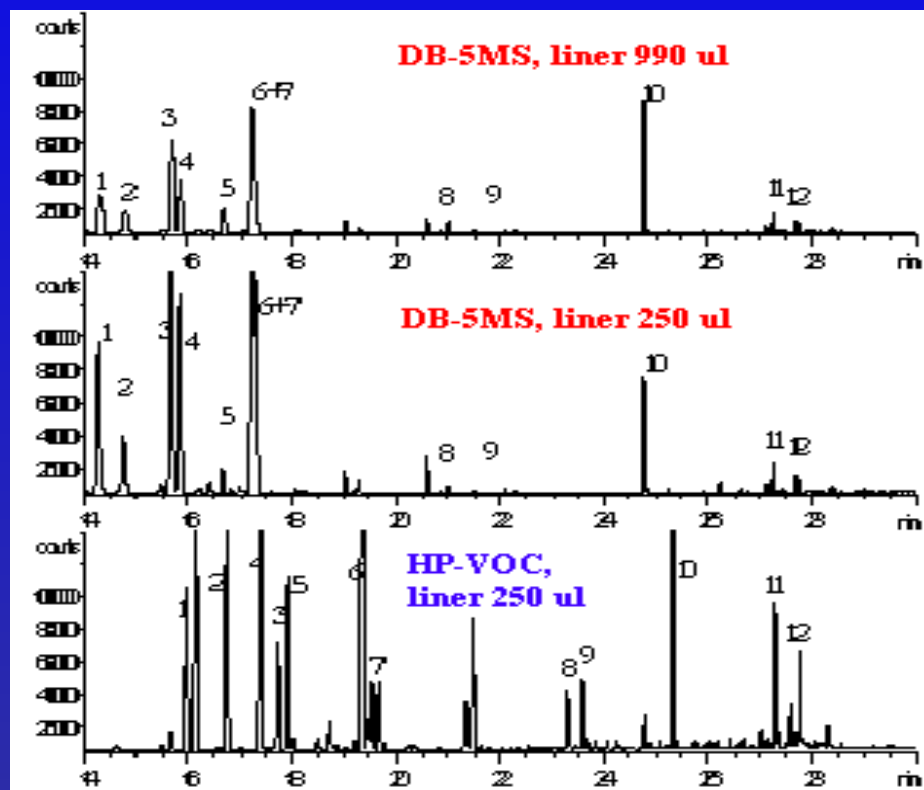
Desorpce: 1 min

GC/FID

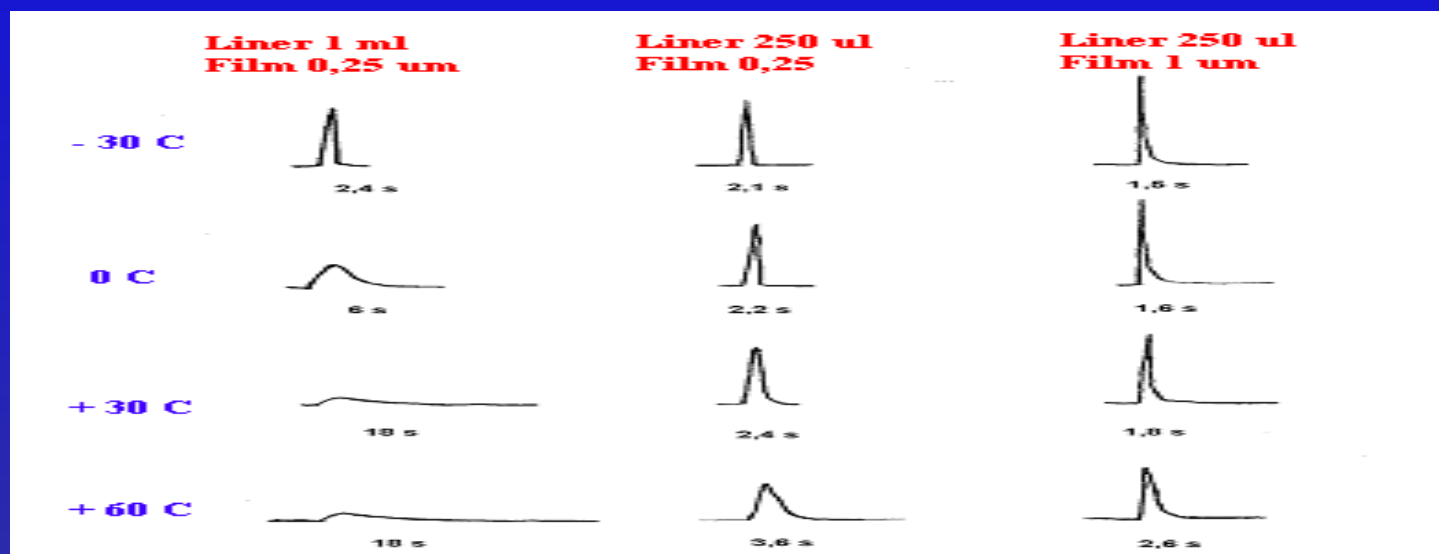

LINER 250 μ l

Kolona HP-VOC

- e) **OBJEM GC LINERU - 1 ml, 250 μ l**
- f) **TYP GC KOLONY - DB-5MS (60m x 0.25mm x 0.25 μ m)
- DB-5MS (60m x 0.25mm x 1 μ m)**
- g) **POČÁTEČNÍ TEPLOTA PECE- -30, 0, +30, +60 $^{\circ}$ C**
- PDMS 100, Benzen, desorpční teplota 300 $^{\circ}$ C*

(J.J. Lagenfeld a kol.: *J. Chromatogr.A*, 740, 139 (1996))

Kateřina HOLADOVÁ, 6. Seminář o SPME, 23.1 2004, VŠCHT Praha

II. CHARAKTERIZACE SPME METODY

1. OPAKOVATELNOST

2. LINEÁRNÍ ROZSAH

3. CITLIVOST – Mez stanovitelnosti

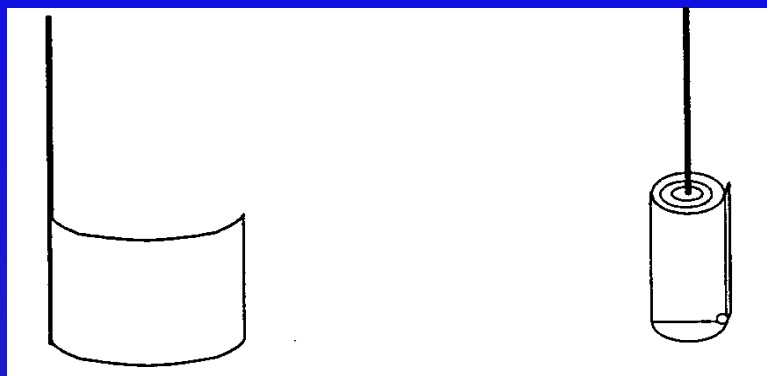
4. ZPŮSOB KVANTIFIKACE

- **Vnější standard – kalibrační křivka**
- **Standardní přídavek**
- **Přídavek značených analogů analytů**

NOVÉ TRENDY V SPME

SPME MEMBRÁNA

(J.Pawliszyn: SPME Theory and Applications, Course Notes, 2003)

- prokřížený PDMS
- počáteční rychlost SPME přímo úměrná povrchové ploše sorbentu

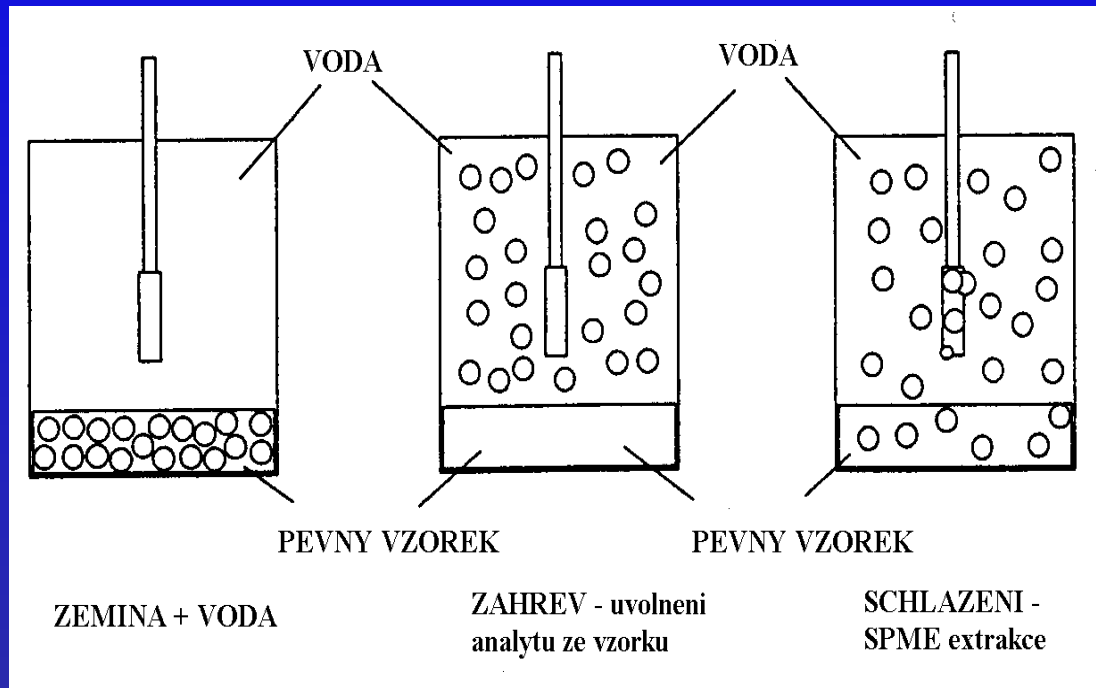
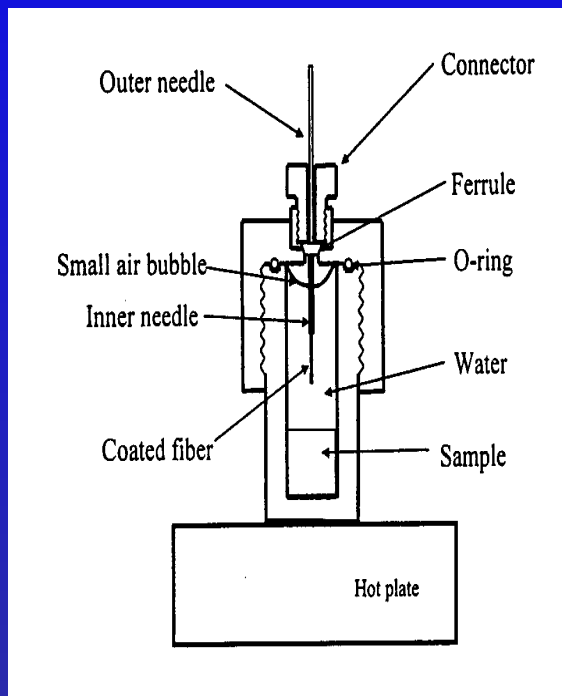

**RYCHLOST
CITLIVOST
X
DESORPCE ???**

	VLÁKNO (100 μm PDMS)	MEMBRÁNA (1 cm x 1 cm PDMS)
PLOCHA POVRCHU	$A_f = 10 \text{ mm}^2$	$A_m = 200 \text{ mm}^2$
OBJEM FÁZE	$V_f = 0,61 \text{ mm}^3$	$V_m = 2,55 \text{ mm}^3$
POMĚR OBJEMŮ $V_m / V_f = 4,5$ POMĚR PLOCH $A_m / A_f = 20$		

NOVÉ TRENDY V SPME EXTRAKCE HORKÁ VODA / SPME

(J.Pawliszyn: *SPME Theory and Applications, Course Notes, 2003*)

Kateřina HOLADOVÁ, 6. Seminář o SPME, 23.1 2004, VŠCHT Praha

APLIKACE SPME – SPME Application Guide, 3. vydání, 2001, 620 citací

POTRAVINY	VODA	PŮDA	VZDUCH
20 %	35 %	6 %	3 %
FARMACEUT. A TOXIKOL. APLIKACE		PŘÍRODNÍ PRODUKTY	POLYMERY
23 %		7 %	1 %
POTRAVINY:			
TYP POTRAVINY	OLEJE A TUČNÉ MATRICE	9 %	
	VÍNO, DESTILÁTY, PIVO	26 %	
	OVOCNÉ A DALŠÍ NEALKO NÁPOJE	13 %	
ANALYTY	TÉKAVÉ (flavor,..)	70 %	
	PESTICIDY	6 %	
VLÁKNA	PDMS	38 %	
	PA	17 %	
	PDMS-CX	12 %	

Kateřina HOLADOVÁ, 6. Seminář o SPME, 23.1 2004, VŠCHT Praha